

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

De Perfectionis nomine & notione. Cap. j.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

PARS PRIMA

Huius libri, quod perfectio consistat in charitate Dei & Proximi.

SI statuamus aliquid esse in rerum natura, & doceamus, quid non sit, trita satis aperitur via ad ostendendum quid sit. Reiectis enim omnibus, quae in eius substantiam non quadrant, facile erit vnum attingere, quod essentiam, ac naturam rei inquisita contineat, quo cognito res illa non ignoretur, sed clarè (prout fieri potest) dilucidèque cognoscitur. Hanc inuestigandi viam non solum Philosophia sequuta est, sed eam (quod est amplius) Spiritus ipse sanctus aperuit. Nam in Ecclesiastico, cum omnem rem creatam à cognitione perfectæ diuinæ sapientiae reiecisset, eandem cognitionem, quae comprehensua est, creatori omnium attribuit. Arenam maris, inquit, & pluuia guttas, & dies saeculi quis dinumerauit? Altitudinem caeli, & latitudinem terrae, & profundum abyssi, qui dimensus est? Sapientiam Dei praecedentem omnia, quis inuestigauit? ac si diceret, nullus istam, sicut nec omnia illa perfecte cognouit. Ex quo facile est subinferre, Deus creauit eam in Spiritu sancto, & vidit, & dinumerauit, & dimensus est. Hanc viam nos in perfectionis inuestigatione seruamus, vt exclusis multis, quae oculis ignorantium perfectionem ac sanctitatem continere videntur, tandem aliquid, & illud non admodum difficile, nec ultra nos positum, sed facile & intra nos constitutum esse confirmemus. Ab ipso verò perfectionis nomine incipiendum est, quod latissime patet, vt quisque, in qua significatione hic vsurpetur, agnoscat.

De perfectionis nomine, & notione.

CAPVT I.

PERFECTIO magna res est, quam vniuersi suspiciunt, cuius possessionem omnia, tam caelestia quam terrestria diligunt, cuius titulis, tum boni tum mali nobilitari appetunt. Quis enim est, qui perfectionem non veneretur, in qua, & sui, & aliorum summam dignitatem perspicit & facietatem quorumlibet desideriorum sitam esse cognoscit? Quae res, siue suprema, siue infima perfectionis non teneatur amore? cuius absentia, cuiusque naturam inquietam reddit, & figere pedem cupiditatis non sinit, cuius praesentia, omnia pacat, & vniuersa rerum desideria tranquillat? Quis, aut bonus, aut malus, aut iustus, aut iniquus, aliquam veræ aut falsæ perfectionis vmbra non querat? Cum bonos videamus summæ ac perfectæ bonitatis nomine delectari, & malos ad procacem audaciam, & inuercundiam prouectos, summæ malitiæ, & iniquitatis opinione gaudere? Qui lætatur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis? Equidè ita video, omnes quamcumque artem profiteantur, quamcumque occupationem amplectantur, quodcumque officium, aut munus sectentur, nisi excordes sint, ad eius artis, aut muneris perfectionem anhelare, & cupere verticem inter alios eiusdem artis, aut officij tenere: Iusti & spirituales viri si cupiditatem naturæ, & non gratiæ ductum sequerentur, maioris iustitiæ, & sublimioris virtutis nomen sibi præ aliis acciperent. Nobiles, & literati & diuites eximia læticia afficiuntur, si nobilissimi, si sapientissimi, si pecuniosissimi existimetur. Iudices, & gubernatores reipublicæ ad incredibilis prudentiæ, & æquitatis opinionem aspirant. Artifices, etiã illiberales, supremos se esse, & quasi singulares inter peritos eiusdem artis affectant. Quid omnes enumerem? Impij nonnunquam in tantam impietatis immoderantiam procedunt, vt cupiant nomini iniqui-

Prout. 24.

tatis palmam relinquere, sed omnes alios audacia peccandi, & delinquendi impudentia superare. Tam ardens est, aut veræ, aut simulatæ perfectionis amor, vt vniuersos impugnet, & ferè omnes expugnet, & huius (quod maximum bonum putatur) desiderio subiciat. Quanta autem sit perfectionis dignitas, ex omnium hominum cõsensione perspicue cognoscitur, qui eos admirantur, & non vulgaribus honoribus dignos existimant, quos putat in aliqua disciplina, aut arte perfectos. Hac enim de causa Demosthenem, & Tullium oratoris fontes: Apellem, & Zeuxim, picturæ principes: Scipionem, & Cæsarem bellicæ disciplinæ duces: Catonem, & Appium Claudium prudentiæ, ac rerum optimè gerendarum lumina, Milonem, & Hercule corporei roboris antesignanos, honorauit antiquitas, quia videlicet in illis quædam supra alios homines imaginem excellentiæ animaduertit, quamdam inesse perfectionis vmbra cogitauit. Quid ergo significat hoc nomē perfectio, cuius appellationem omnes amant, omnes exoptant, & velis, ac remis (vt aiunt) atque omni conatu persequuntur?

Huius nominis vim, atque naturam, ex nomine perfecti, quod nobis apertius est & notius venandū est. Perfectum autem sic maximus Philosophus Aristoteles definiuit. Perfectum est, cui nihil deest. Cuius sententiæ Clemens Alexandrinus, Ambrosius, & Thomas eiusdè verbis subscripserunt. Tribus verò modis potest contingere, vt alicui nihil desit, aut quia omnino nihil esse, aut excogitari potest, quod in illo non sit (quid enim deerit illi, qui omnia habet, & nullo caret?) aut quia in aliqua disciplina, aut virtute nihil ei deficit eorum, quæ ad eam optimè præstandam possent desiderari: aut denique, quia secundum naturam, qua pollet, & omnia ad eam in meliori statu constituedam necessaria, nullo indiget, quod non sibi præsto sit. Ex quibus manifestū est triplex esse perfectū; alterum, cui nihil omnino desit, alterum, cui nihil in aliqua arte, aut virtute desit: tertium, cui secundum naturam, aut statum, quem habet, nihil omnino defi-

Arist. Clem. 1. pedagogi c. 6.

Amb. 1. 6. c. 2. de Ia. cob. & vi. in beatis c. 5.

Eccles. 3. D. Thom. 1. p. 94. ar. 1.

ciat. Primum illud perfectum, vnum tantum est, scilicet, Deus noster, cui soli cōpetit, quod omnia bona habeat, & vniuersas perfectiones, aut secundum naturā, aut secundum virtutē contineat. Quare seipsum promisit Moysi sub hac verborum serie. Ego ostēdam tibi omne bonum. Ad cuius non æqualitatem, sed similitudinē aspirare debemus, dicēte filio eius: Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est.] De quo solum perfectio locutus est Lactātius, dicēs: Id solidū existimandū est, cui nihil decedere, id perfectum, cui nihil possit accedere. Nullus autem erit adeo rudior ingenij, vt putet aliquid Deo posse superuenire, eo quod corpus non habeat, vt homo: aut crines, vt equus: aut pēnas, vt auicula: & alia similia, quæ in rebus creatis decori sunt, & secundum necessitatem naturæ conceduntur. Nam hæc naturaliter inesse Deo, impossibile est, quia creata sūt, & imperfectionem ac limitationem continēt, & purissimo actui repugnāt, at meliori modo, optimæque ratione sunt in Deo, nimirum tamquam in generali omnium rerum idea, ex qua tantillū perfectionis ista participant, & tamquam in causa dante perfectionē, quā optimo modo habet, a qua tamquā effectus, & artificia procedunt. Quod insinuauit Iohannes (secundum lectionem Augustini, & Ambrosij, Origenis, & Tertulliani) cum in principio euangelij, ait, Quod factū est in ipso, vita erat. Nam, quæ ante generalē mundi creationem, nec esse, nec vitam habebant, & post mundi ortum, aut esse, aut etiā vitam finitam, & imperfectam, in ipso tāquam in generali principio, & tamquam in totius pulchritudinis perfectionisque prototypo, vitam habuerunt increatam, atque diuinam. Si enim domus materialis, ex lapidibus lignisque compacta, in mēte artificis immaterialis est, atque adeo sine vlla comparatione sublimior, atque præstantior; quidni imperfectæ atque finitæ rerum creaturarum perfectiones in Deo totius perfectionis archetypo, multo melius, præstantiusque subsistāt? Sicut ergo (vt similibus Dionysij vtar) omnis numerus in monade est, qui vnitatis complicatione cōfiscitur, & omnes lineæ circuli in centro, ita & omnes rerū perfectiones in Deo, tamquā in generali principio, atque in fonte omnis bonitatis præxiterūt.] Et sicut rex, qui profectus non est præfecti officialis, nec prætor, nec præfectus, nec senator, nec senatorū præses, nō ob id, aliqua iurisdictionis perfectione caret, quia in regia potestate vniuersas suorum subditorum facultates obtinet, per quā potest, & malefactorum in carcerē trudere, & lites dirimere, & ciuitates regere, & omnia regna sibi subiecta moderari, ita vt vniuersa, tum magna, tum parua, si ipse voluerit suo gubernentur imperio: ita Deus, qui neque homo est, neque cælum, neque Angelus, neque aliqua creata perfectio, nulla sanē perfectione caret, quippe qui in sua Deitate, quæ est ipsum esse, siue omne esse, omnem creatam, & finitā perfectionē, increato modo, & infinita quadam ratione cōplectitur. Ipse ergo solus est ita perfectus, vt omnem profectus perfectionē habeat, & neque modicū quid perfectionis illi deficiat. Quamobrem sapiēter dixit Areopagita Dionysius: De auctore omnium Scriptura diuina, & omnia, & simul omnia prædicat, & vt perfectū ipsum, & vnum celebrat. Perfectus quidem est, nō solum, vt in seipso, & per se perfectus, & seorsum vniformiter per seipsum separatam, totūque per totum perfectissimum, verū & vt perfectionem superās, ex eo quod supereminet omnibus, omnemque terminat infirmitatem, & supra omnem expāditur finē, atque à nullo capitur, seu comprehenditur, sed pertingit ad omnia simul, & super omnia indeficientibus

Exod. 33.

Matth. 5.

Lactant. diuinar. in ist. c. 3.

Ioh. 1.

Dionys. c. 5. de diuinitatibus nominibus.

Dionys. li. de diuinitatibus nominibus. c. 13.

A largitionibus, & numquā desinentibus operationibus. Perfectum item dicitur, & vt incrementa non capies, semperque perfectū, & vt imminui nescium, quippe vt in seipso omnia antea excellentes habēs, & cætera.] His magnus Theologus docet solum Deum esse primo ac principali modo perfectum.

Alterum autem perfectum, non est tantum vnū, imò multa sunt in rebus creatis, quæ secundum aliquam disciplinam, aut virtutem, aut proprietatem, possunt optimo iure vocari perfecta; quibus nimirum, vel in pulchritudine, vel in fortitudine, vel in eloquentia, aut in aliis similibus nihil eorum desit, quia cōgrua sunt capacitati creatæ naturæ. Et in his quidem rebus, licet multa desiderentur, ex quorum defectu reputantur mutila, atque imperfecta; tamē in illa signata qualitate, qua alias res similes superāt, & cuius munus absolutissimè præstāt, communi sapientium consensu, perfecta iudicantur. Quis enim dubitet solē splendore (quicquid sit de aliis proprietatibus) signem calore, niuem candore, argētum pulchritudine, aurum puritate, æs robore esse perfecta? Quod in ipsis iustis, & sanctis viris inuenimus; nam (suppressa nunc absoluta sanctitate, qua possent (in aliquo speciali dono, aut particulari virtute emineant, cuius perfectionem adepti sunt. Prophetæ quidem (vt Clemens Alexandrinus ait) perfecti sunt in prophetia; iusti autem in iustitia, & martyres in confessione. Alij autem in prædicatione, non expertes quidem virtutum communium, sed recte se gerētes in iis, in quibus sunt ordinati. Quis enim sanæ mētis dixerit prophetam non esse iustum? Quid enim non iusti quoque sicut Abraham prophetarunt? Imò in eadem virtute secundum diuersos gradus eius potest quis perfectus esse, & imperfectus ita videlicet, vt primi gradus perfectionem acquiserit, ad secundū verò minimè perfectionem deuenit. Vnde præclare Augustinus: Potest fieri, vt iam sit aliquis sapientia perfectus auditor, cuius non sit perfectus & doctor; potest perfectus esse iustitia cognitor, nondum perfectus effector, potest perfectus esse, vt diligat inimicos, qui nondum est perfectus vt iusserat. Et qui perfectus est in eo, quod omnes homines diligit, quippe qui etiam ad inimicorum dilectionem peruenit, queritur, vt iam sit in ipsa quoque dilectione perfectus, id est, vt iam quos diligit, tantum diligat, quantum illa incommutabilis regula veritatis diligendos esse præscribit.] Sunt ergo plurima, quæ secundum aliquam spiritualem proprietatem, aut virtutem, aut gradum eius, perfecta existūt, quæ non absolute perfecta, sed perfecta secundum aliquid à sapientibus vocantur, nimirum secundum aliquid ius saluigium assecuta sunt.

Tertium quoque perfectum, quod scilicet secundum naturā, & omnes sibi debitas proprietates nullo indiget, multiplex est. Cuius rei fidem facit illa Moysi illustris, celebrisque sententia. Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona.] Et rursus illa Ecclesiastici. Opera Domini vniuersa, bona valde.] Atque illa Deuteronomij. Dei perfecta sūt opera, & omnes viæ eius iudicia.] Si enim ad bonū (vt docuit Dionysij Areopagita) integra causa requiritur, malū verò parit quicumque defectus; certè ea, quæ bona sūt, & valde bona, nullā, aut debite naturæ, aut proprietatum defectionem patiuntur, ac consequenter sunt vsquequaque perfecta. Si autem perfecta absolute (vt in Deuteronomio appellantur) non quidem hanc dignitatem habent, quia quadam speciali proprietate emineant, sed quia omnē naturæ, & perfectionum sibi debitarum integritatē cōtineant. Perfectum sanē, & totū, siue omne (teste Aristotele) idem

V 2 sunt

Clem. 4. Stromati ad mediū.

Aug. lib. 2. de peccat. mortis. & remis. c. 15.

Genes. 5. Eccles. 9. Dent. 32.

1. 2. 3. 4. 5. 6.

Arist. 1.
cali. c. 1.

Chryf. h. b.
1. in Ge.
nes.

sunt; ea ergo, quæ integra sunt, non incepta tantum, aut mutila (qualia sunt omnia, quæ Deus facit, neque aut creatæ causæ imbecillitas, ipso Deo permittente, aut materia defectus infecit) rebus absolutis adiungi, ac perfectis debent annumerari. Quod si Deus, qui (vt inquit Chryostomus) res, vt ex nihilo esset, produxit, eas bonas, & valde bonas dicit, ac de bonitate à se donata, atque perfectione collaudat; superuacaneum erit rationes inquirere, quæ res perfectas esse astruant, atque confirmant. Consideremus illas, & earum natura, potetia, & operatio, decor, siue pulchritudo, ordo, ac dispositio, finisque proprii assecutio, propter quem conditæ sunt, manifestè docebunt nos, tum sapientiam, bonitatem, & potentiam auctoris, qui eas fabricauit, tum perfectionem, qua ipsa constant, & in suo ordine locoque consistunt.

Vidimus, quid sit perfectum, ex quo iam ad indagandam perfectionis naturam, atque substantiam ascendamus. Perfectio est illa, aut natura, aut proprietas, qua aliqui rei secundum illam naturam, vel proprietatem optimè constituta, nihil deest. Dicitur natura propter perfectionem, quæ est secundum substantiam, nam & natura hominis est eius perfectio, quatenus tribuit illi debitam corporis molem; debitam membrorum pulchritudinem, & dispositionem, & potentias, aut facultates, tum animales, tum rationales, ita dispositas, vt sine vilo defectu valeant suas actiones elicere. Dicitur autè proprietas propter perfectionem, quæ est secundum accidens; num & sapientia, & mansuetudo sunt perfectiones hominis, etiam secundum naturam, aut substantiam imperfecti; quatenus in optimo statu collocat, ad sciendum, vel sustinendum requisito. Hinc autem liquet triplicem quoque esse perfectionem; primam omnimodam, & infinitam, cui non solum nihil desit, sed nihil etiam possit superuenire, & hæc est sola diuina natura, quam semper totis viribus adoramus, & nunc silentio præterimus. Secundam specialem ratione alicuius proprietatis, aut virtutis, qualis est cador in cygno, & sapientia in homine; nam tã iste quàm ille solent in his proprietatibus esse perfecti. Tertiã, quam substantiam, vel substantialem possumus nuncupare, non quia semper substantia sit, etenim accidentia propriam habent, & naturam perfectionem, sed quia conuenit rei, non secundum aliquid, quod illi accidat, sed secundum speciem, & naturam. Et sic perfectio hominis est, quod sit animal rationis capax & perfectio Angeli, quod sit spiritus intellectus & libero arbitrio pollens, & perfectio virtutis, quod sit affectio manens, eum in quo est ad optimum actum disponens, & perfectio spiritualis vite, quæ ipsi naturam, & substantiam vite spiritualis attribuit. Hanc duplicem perfectionem creatam in suas species distribuere pergamus, quousque sermo noster ad eam, quæ nostri institui est, explicandam accedat. Est enim etiã duplex; altera naturalis; altera supernaturalis: Naturalis est, quæ secundum naturam rei competit, & ad finem naturalem dirigitur; supernaturalis, quæ non est à natura, sed à Deo beatitudinis largitore concessa, & hominem, aut Angelum ad finem supernaturalem (qui æterna felicitas est) propinquè disponit, vel eidem fini supernaturali coniungit. Rursus, quæuis istarum in duas alias diuiditur, nam quædam est naturalis, alia verò moralis. Cum enim supernaturalis perfectio, ens quoddam sit, & propriam naturam habeat, licet homini, aut Angelo non debitam, sed ex gratuita Dei auctoris beatitudinis voluntate tributam; consequens est, vt secundum hunc intellectum possit, etiam in naturalem, atque

A moralem distribui. Perfectio naturalis est, quæ rem aliquam in bono, & sibi debito statu constituit, & talis est perfectio cæli, qua natura incorruptibili, splendore, pulchritudine, & aliis similibus expolitur, & perfectio gratiæ, qua infans recens baptizatus Dei amicus efficitur, & donis cælestibus decoratur. Hæc namque perfectio, licet secundum naturam supernaturalis sit, vt id, quod supra naturam est, à naturali distinguitur, vocamus tamen eam naturalem, quatenus à perfectione morali discernitur, quia gratia sola, & in paruulo considerata, nulla meritorum producit actiones. Perfectio moralis est, quæ mentem honestans, nos bonis moribus imbuit, & virtutis impedimenta potenter excludit. Hæc non solum virtutis, aut bonitatis naturam continet, sed operationem liberam, & secundum virtutem comprehendit. Quæ in hoc præcipue à perfectione naturali discernitur, quod hæc non est sita in nostra potestate, quis enim potest vnum capillum album facere, aut nigrum, aut adiciere ad staturam suam cubitum vni? Illa verò in nostra est potestate constituta, quam, gratia Dei adiuti propriis valemus meritis adipisci. Perfectionem naturalem, aut per modum naturæ, vel naturaliter habemus, vel Deo sine nostris meritis donante posidemus, at perfectionem moralem propriis actibus à Dei gratia, & libero arbitrio factis conquirimus. Illa donatur, ad istam inuitamur. Vnde Paulus: Gaudete, perfecti estote. Et Dominus cuidam vitam æternam cupienti dixit: Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Perfectionem naturalem Philosophi tractant, supernaturalem Theologi exponunt, moralem verò tam ad honestatem morum, quàm ad supernaturales actiones à Theologis exposita, iusti quæ tunc, diligunt, concupiscunt. Hæc ergo sola, quæ vite spiritualis perfectio vocatur, est huius operis argumentum, quam pro nostra tenuitate explicare curabimus. si forte loquendo, & scribendo nostram, & aliorum imbecillitatem, ad tantæ dignitatis amorem alliciamus.

Matth. 5.
Matth. 6.

2. Cor. 13.

Matth. 19

De tribus perfectionibus vite spiritualis,
& quæ vestiganda.

CAPVT II.

Hæc autem perfectio vite spiritualis, non vna tantum est, sed in multas ipsa diuiditur, quas debemus principio numerare, vt in eam oculis coniciamus, quæ dumtaxat est nostra disputationis argumentum. Sicut enim, qui vellet ex hortulo amantissimo, vni tantum florem capere, aut omnium pulcherrimum, aut sibi gratissimum, omnes inter quos ille eligendus est, deberet inspicere, ita & nobis, qui ex vite spiritualis perfectionibus vnã solum ex professo tractare intendimus, re erit omnes considerare. Duplex igitur est status hominis iusti, alter, quem habet in hac vita mortali, in qua cõtemplatur Deum per speculum, & in ænigmate, alter, quo fruatur in vita immortalis, cum Deum facie ad faciem videbit, & sine vilo timore amittendi, possidebit. In illo statu, licet primitias spiritus habeat, & ipse intra seipsum gemit, adoptione filiorum Dei expectans, redẽptionem corporis sui. In hoc verò gemitu femoto gaudebit, cum corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem. In illo, licet purissimus sit,

Rom. 8.

1. Cor.

15.

aliqua